

Roll No.

Total No. of Pages : 6

Total No. of Questions : 26

उत्तरमध्यमा द्वितीयखण्ड (12वीं) वार्षिक परीक्षा 2025-26

विषय कोड : 1201

संस्कृत-व्याकरणम्

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

1. उचितविकल्पं चिनुत -

6×1=6

(क) “आदिरन्त्येन सहेता” इति सूत्रमस्ति -

(अ) संज्ञासूत्रम्

(ब) परिभाषासूत्रम्

(स) प्रत्याहारविधायकसूत्रम्

(द) किमपि न

(ख) उभयपदार्थ प्रधानो -

(अ) तत्पुरुषसमासः

(ब) द्वन्द्वसमासः

(स) द्विगुसमासः

(द) अव्ययीभावसमासः

(ग) प्रातिपदिकार्थलिङ्ग परिमाण वचनमात्रे -

(अ) द्वितीया

(ब) प्रथमा

(स) पञ्चमी

(द) षष्ठी

(घ) सम्प्रदानार्थे -

(अ) पञ्चमी

(ब) चतुर्थी

(स) सप्तमी

(द) प्रथमा

(ङ) "अहम् अद्य पठामि" वाक्ये अव्ययमस्ति -

(अ) अहम्

(ब) अद्य

(स) पठामि

(द) किमपि न

(च) ग्रामजनबन्धुभ्यस् -

(अ) तल्

(ब) कल्

(स) वल्

(द) रप्

2. रिक्तस्थानानि पूरयत -

6×1=6

(क) राष्ट्रे जातादि

(राष्ट्रियः, भारतीयः)

(ख) ग्रामे भवः

(ग्रामीणः, नगरीयः)

(ग) पाणिनिना प्रोक्तं

(पाणिनीयम्, जैमिनीयम्)

(घ) शब्दं करोति

(अशाब्दिकः, शाब्दिकः)

(ङ) धर्मं चरति इति

(अधार्मिकः, धार्मिकः)

(च) एकादशानां पूरणः

(एकादशः, द्वादशः)

3. उचित मेलनं कुरुत -

6×1=6

(क) एधनीयम्

-

(अ) कारकः

(ख) चेयम्

-

(ब) क्तवतु प्रत्ययः

(ग) करोतीति

-

(स) क्त्वा प्रत्ययः

(घ) पठित्वान्

-

(द) क्त प्रत्ययः

(ङ) लिखित्वा

-

(य) यत् प्रत्ययः

(च) हसितम्

-

(र) अनीयर् प्रत्ययः

4. सत्य कथनानां समक्षम् 'आम्', असत्य कथनानां समक्षं 'न' इति लिखत -

6×1=6

(क) आचार्यस्य स्त्री आचार्यानी

(ख) सम्बोधने प्रथमा भवति

(ग) पूर्वं पदार्थ प्रधानो अव्ययीभावः

(घ) "गच्छामि" अत्र प्रथमपुरुषः

(ङ) नगरे भवः नागरिकः

(च) अग्नये स्वाहा

5. एकपदेन उत्तरं लिखत -

6×1=6

(क) "क्रमादिभ्यो कन्" सूत्रेण कः प्रत्ययः ?

(ख) "नद्यादिभ्यो ढक्" सूत्रेण कः प्रत्ययः ?

(ग) "वृद्धाच्छः" सूत्रेण कः प्रत्ययः ?

(घ) "दिगादिभ्यो यत्" सूत्रेण कः प्रत्ययः ?

(ङ) "गर्गादिभ्यो यञ्" सूत्रेण कः प्रत्ययः ?

(च) "स्त्रीभ्यो ढक्" सूत्रेण कः प्रत्ययः ?

अतिलघूत्तरीयाः प्रश्नाः

6. तव्यत् अनीयर् प्रत्यय विधायक सूत्रं किम् ?

2

7. "कर्तुरीप्सिततमं कर्म" सूत्रस्य वृत्तिं लिखत।

2

अथवा

"कर्मणि द्वितीया" सूत्रस्य वृत्तिं लिखत।

8. चतुर्थी तदर्थार्थ इति सूत्रं पूरयत।

2

9. आयनेयोनीयियः इति सूत्रं पूरयत।

2

अथवा

पितृव्यमातुल इति सूत्रं पूरयत।

10. सायञ्चिरम्प्राके इति सूत्रं पूरयत। 2
11. समाजं रक्षति इत्यर्थे ठक् प्रत्ययः केन सूत्रेण भवति ? 2
12. नौवयोधर्मविषमूल इति सूत्रं पूरयत। 2
13. "भवत्" शब्दस्य पुँल्लिङ्गे तृतीया चतुर्थी विभक्त्योः रूपाणि लिखत। 2

लघूत्तरीयाः प्रश्नाः

14. "गार्ग्यः" इति प्रयोगं साधयत। 3
15. शैवः इति प्रयोगं साधयत। 3
16. वासुदेवः इति प्रयोगं साधयत। 3
17. सभ्यः इति प्रयोगं साधयत। 3
18. "कापेयम्" इति प्रयोगं साधयत। 3
19. टिड्ढाणद्धयसञ् इति सूत्रं पूरयत। 3

दीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः

20. युष्मद् शब्दस्य रूपाणि लिखत। 4
21. अस्मद् शब्दस्य रूपाणि लिखत। 4
22. कति कारकाणि ? विस्तारपूर्वकं लिखत। 4
23. "सहसुपा" इति सूत्रं सवृत्तिकं निरूपयत। 4

विश्लेषणात्मकाः प्रश्नाः

24. संस्कृतव्याकरणस्य महत्त्वविषये पञ्चवाक्यानि संस्कृते लिखत। 5

25. संस्कृतभाषायाम् अनुवादं कुरुत -

5

(क) फाल्गुन शुक्ल पूर्णिमा पर होलिका दहन होता है।

(ख) मध्य प्रदेश की राजधानी भोपाल है।

(ग) काव्यांश चित्र देखता है।

(घ) महर्षि पाणिनि सूत्र अष्टाध्यायी के रचयिता हैं।

(ङ) राजा भोज मालवा के राजा थे।

26. अधोलिखितेषु एकस्मिन् विषयोपरि दश वाक्यानि लिखत -

10

(क) मम विद्यालयः

(ख) संस्कृतभाषायाः महत्त्वम्

(ग) सदाचारः